

โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ

คิดจะเอา ก็จะต้องไม่ต่างกัน*

อ.สุภาภย์ อินทวงศ์**

1. กล่าวนำ

ความพยายามมาที่จะแก้ไขปัญหา และพัฒนาตนเองของมนุษย์ มีมานานและต่อเนื่องอย่างไม่ขาดสายจนกระทั่งถึงวันนี้ และจะมีต่อเนื่องกันไปอย่างหาที่สิ้นสุดมิได้ ทรายใจที่มนุษย์ยังคงเป็นมนุษย์ และต้องอาศัยอยู่บนโลกใบนี้ ก็คงต้องหาทางแก้ไขปัญหา และพัฒนาตนเองอยู่ตราบนั้น ปัจจัยสำคัญของเรื่องนี้ ก็คือมนุษย์มีความต้องการที่หาที่สุดไม่ได้ ดังนั้น การจะแก้ไขได้ก็ต้องแก้ที่ต้นเหตุ คือลดหรือขจัดความต้องการของมนุษย์ออกไป แต่ใครจะช่วยมนุษย์ในส่วนนี้ถ้าไม่ใช่ตัวมนุษย์เอง

2. สถานการณ์โลกปัจจุบัน

ภายใต้กระแสน้ำเชี่ยวกรากของการแข่งขัน เพื่อความได้เปรียบ ในการเข้าถึงข้อมูลเข้าถึงทรัพยากรทั้งที่เป็นมรดกของโลกอันเป็นธรรมชาติ และผลงานของมนุษย์เองบางส่วน โดยหวังว่า ข้อมูลและทรัพยากรเหล่านั้นจะช่วยทำให้ตน และพวกสมหวัง สมปรารถนา นำมาซึ่งความสุข ภายสุจริตใจไปชั่วชีวิตทั้งของตนเอง พวกพ้อง และลูกหลาน หลินหลอนได้ กลุ่มมนุษย์ที่เรียกตัวเองว่า "ประเทศ" หรือ "กลุ่มประเทศ" จึงได้คิดค้นแนวทางให้เข้าถึงจุดหมายปลายทางของตน ๆ ขึ้นมาเรียกกันว่า นโยบายบ้าง แผนบ้าง มาตรการและทรัพยากรสนับสนุนบ้าง แล้วแต่จะสร้างสรรค์กันขึ้นมาเพื่อพาตัวเองให้ถึงความต้องการให้ได้ ใครตื่นตัวก่อน คิดได้ก่อน ทำได้ก่อนก็ได้เปรียบ ได้รับผลประโยชน์ที่ต้องการทั้งปริมาณ และคุณภาพมากกว่าผู้คิดและทำได้ทีหลัง ผู้ที่เสียเปรียบก็ถูกเอาเปรียบจากผู้ได้เปรียบอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะรู้ตัว และลุกขึ้นมาต่อสู้ในเชิงแก้ลำแก้แค้นกัน คู่ใดมีกำลังวังชาพอ ๆ กันก็สู้กัน จนดับดินสิ้นชีวาไปข้างหนึ่ง หรือทั้ง 2 ข้าง ปรากฏการณ์ดังว่านี้เป็นมานานพร้อม ๆ กับการเกิดขึ้นของมนุษย์ โลกปัจจุบันที่เรียกตัวเองว่าเจริญขึ้นมากแล้วก็ยังเป็นเช่นว่านี้

3. โลกตะวันตก โลกตะวันออก

การแบ่งโลกออกเป็น 2 ซีก คือ ซีกตะวันตก และตะวันออก โดยอาศัยลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม หรือลักษณะอื่นใดก็ตาม แต่ก็มีตัวบ่งชี้ที่เห็นได้ชัดว่าโลก 2 ส่วนนี้มีข้อเด่นข้อด้อยกันอยู่หลายประการ โดยสรุปโลกตะวันตก เป็นสายโลก หรือสายวัตถุนิยม มุ่งแสวงหาปัจจัยภายนอกมาแก้ปัญหาภายในใจมนุษย์ ส่วนโลกตะวันออกเป็น สายธรรม หรือ สายนามธรรม มุ่งแสวงหาปัจจัย

*ตีพิมพ์ครั้งแรกใน มติชนรายวัน ฉบับวันที่ 4 มกราคม 2539

ตีพิมพ์ครั้งที่สอง ใน กรุงเทพธุรกิจภาคใต้ ฉบับวันที่ 9 มกราคม 2539

**ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

ภายในมาแก้ปัญหาภายนอก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง โลกตะวันตกเริ่มจากข้างนอกเพื่อเข้าสู่ภายใน ส่วนตะวันออกเริ่มจากข้างในออกสู่ภายนอก ทั้ง 2 ซีก ต่างก็เชื่อมั่นว่าแนวทางของตนถูกต้องและใช้เป็นหลักคิดหลักปฏิบัติสืบทอดกันมา จนถึง ณ วันนี้ วันที่ตะวันตกก็ประสบปัญหา ด้วยเหตุที่ไม่อาจพาดำรงตัวรอดได้ด้วยหลักคิดและแนวปฏิบัติของตน นั่นคือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอาจช่วยให้พวกเขาหลุดพ้นจากความทุกข์อันเกิดจากการแก่งแย่งแข่งขัน หรือเกิดจากการได้บริโภคสิ่งที่ต้องการอันมีลักษณะเป็นวัตถุดิบที่ตึง ส่วนตะวันออกเล่าก็เชื่อว่าอยู่สุขเพราะถูกรุกโดยตะวันตก ยกเอาวัตถุดิบมาทำปถม สาดโคลนตมทางความคิด และกากเดนทางปัญญาเป่าใส่จนพวกตะวันออกหน้ามืดตามัว พลอยหลงระเรีงตามตะวันตกจนลืมนรกที่ตนสั่งสมมาช้านานจนเกือบจะหมดสิ้น ก็เมื่อเป็นเช่นนี้ จะทำประการใดกันเล่า

4. รวมโลกเป็นหนึ่งเดียว

ทางแก้ปัญหาข้างต้นก็พอมี นั่นคือ รวมโลกเป็นหนึ่งเดียว โดยเอาปัญญาทั้ง 2 ส่วน มาผสมผสานกันให้เกิดเป็นปัญญาของโลกที่สมดุล ไม่เอนไปข้างใดข้างหนึ่งเพียงข้างเดียวส่วนเดียว นั่นคือเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอันเป็นมรดกทางปัญญาที่มีต้นตอมาจากตะวันตก มาเชื่อมต่อให้สวมรับและสอดคล้องกับมรดกทางปัญญาของตะวันออกที่ถูกทับถมอยู่ คือคำสอนของปราชญ์ในศาสนาต่าง ๆ ที่เน้นการแก้ปัญหา ภายในคือจิตใจ ให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียว โลกเดียวกันให้ได้ ทางออกของการแก้ไขปัญหาก็จะเกิดขึ้น มิฉะนั้นแล้วอย่าหวังเลยว่าแต่ละฝ่ายจะพบกับความสมหวัง

5. สามเหลี่ยมเศรษฐกิจ

โครงการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย หรือโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT-GT) ที่ผู้นำของประเทศทั้ง 3 คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (นักธุรกิจ) ผู้นำผู้เกี่ยวข้องของทุกฝ่าย ก็คงไม่ละเลยเรื่องที่ถูกกล่าวข้างต้น ไปมุ่งจะทำให้ประเทศของตนได้พัฒนาด้านวัตถุดิบ ตามปัญญาของตะวันตกเพียงส่วนเดียวคือมุ่งแต่การแลกเปลี่ยนสินค้า และลงทุน กันแต่เรื่องพัฒนาด้านวัตถุ และคิดแต่เพียงว่าจะทำอย่างไรจึงจะหาผลประโยชน์จากเพื่อนร่วมโครงการ ให้ได้มากที่สุดโดยตนเองเสียน้อยที่สุด หรือให้ตนเองได้ประโยชน์ก่อน ส่วนเพื่อน ๆ เอาไว้ที่หลังทำนองนี้ แม้จะคิดถึงการพัฒนาคนบ้าง ในส่วนของสาขาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ก็คิดเพียงเอามนุษย์ไปรับใช้วัตถุเพียงอย่างเดียว จนลืมนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และบอกไม่ได้ว่า ค่าของมนุษย์อยู่ตรงไหน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความคิดที่จะแก้ปัญหาใหญ่ ๆ ที่โลกประสบอยู่ก็คงจะบรรลู่เป้าได้ยาก เพราะยิ่งแก้ ยิ่งเกิดเหมือนวัวพันหลัก ฉันทัดก็ฉันทัน

6. การรวมโลกเป็นหนึ่งเดียวกับสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ

แนวการรวมโลกให้เป็นหนึ่งที่ถูกกล่าวข้างต้นแม้จะดูเหมือนว่าจะเป็นเรื่องยากจนเป็นเรื่องเพ้อฝัน แต่ความจริงก็คือความจริง คือโลกจะหนีแนวทางนี้ไปไม่ได้ โลกตะวันตกกับตะวันออกที่ว่าจะต้องเกิดการรวมตัวกันอย่างแน่นอน ความสำนึกในคุณค่าของความเป็นมนุษย์จะต้องถูกปลุกหรือรณรงค์ให้เกิดขึ้นในหมู่มนุษย์พร้อม ๆ กับความสำนึกในบุญคุณของธรรมชาติรอบตัว มนุษย์จะต้อง

ค้นหาคุณค่าของตนเอง และคุณค่าของวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาผสมผสานให้เกิดคุณค่ารวมให้ได้ เพราะถ้าไม่อาจทำได้ นั้นหมายถึงความหายนะของมนุษยชาติทุกหมู่เหล่านั่นเอง ไม่มีกฎเกณฑ์ธรรมชาติส่วนไหนที่ไม่พึ่งพิงไม่อาศัยซึ่งกันและกันแล้วทรงตัวอยู่ได้ ไม่มีบุคคลใดสังคมใดไม่พึ่งพิงไม่อาศัยซึ่งกันและกันแล้วดำรงความเป็นมิตรกันได้ไว้ได้ โครงการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่ายจะประสบความสำเร็จได้ คงต้องเริ่มที่การให้ค่าของกันและกันกับทุกฝ่าย โดยเฉพาะเพื่อนประเทศที่ร่วมโครงการตลอดถึงเพื่อนร่วมชาติ ร่วมภูมิภาค และร่วมท้องถิ่น จะต้องให้ทุกฝ่ายได้สถานภาพทั้งในฐานะ “ผู้ให้และผู้รับ ที่สมเหตุสมผล” ไม่นำเอาเล่ห์เหลี่ยม หรือกลโกง หรือความได้เปรียบใด ๆ ทั้งในแง่ความพร้อมมาใช้เพื่อเอาประโยชน์จากเพื่อน ลดความเป็นตัวตนที่คับแคบ เฉพาะตัวเองและกลุ่มของตนลง เพิ่มความเป็นตัวตนที่กว้างไกลให้มากขึ้น แม้จะยังไม่สามารถสร้างทีมบอลโลกมนุษย์ไปแข่งกับโลกดาวอังคาร หรือมนุษย์ต่างดาวใดได้ แต่ถ้าสามารถสร้าง ทีมบอลสามเหลี่ยม หรือทีมอาเซียน ได้ เพื่อชิงชัยกับทีมอื่นก็นับว่าวิเศษสุดแล้ว

โลกจะก้าวพ้นปัญหาเพราะสามารถรวมปัญญาตะวันตก และปัญญาตะวันออกเข้าเป็นหนึ่งเดียวได้ฉันใด โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT-GT) ก็ฉันนั้น กล่าวคือ จะก้าวพ้นปัญหาพัฒนาพื้นที่และผู้คน ให้สามารถลุกขึ้นมาต่อสู้กับกลุ่มอื่น ๆ ได้ ก็เพราะสามารถพบกันครึ่งทางระหว่างการคิดจะเอา กับคิดจะให้ นั่นเอง